

ÉVES BESZÁMOLÓ JELENTÉS

2007. július - 2008. június

LONDON

Magócsi László
tudományos és technológiai (TÉT) attasé

TARTALOMJEGYZÉK

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	1
1. AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG KUTATÁS-FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS RENDSZERÉNEK FŐBB JELLEMZŐI.....	1
1.1 10 éves TTI politika	1
1.2 Nemzetközi stratégia	1
1.3 Technológiai innovációs stratégia	2
1.4 Újabb ajánlások és súlypontok	3
1.5 Finanszírozás	4
1.6 Végrehajtás és felülvizsgálat	5
1.7 Fő intézményi keretek	5
2. JELENTŐSEBB K + F + I ESEMÉNYEK AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁGBAN	5
3. AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG KÉTOLDALÚ ÉS MULTILATERÁLIS TÉT KAPCSOLATAI	6
4. AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG ÉS AZ EU K + F + I KAPCSOLATAI.....	7
5. AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG ÉS MAGYARORSZÁG K + F + I KAPCSOLATAI.....	7
6. A TÉT ATTASÉ TEVÉKENYSÉGE.....	9
7. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK.....	10

Melléklet: Fő intézményi keretek és szervezeti séma

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

1. Az Egyesült Királyságban folyó tudományos, technológiai és innovációs tevékenység törvényi háttérét az 1965-ös Törvény a Tudományról és Technológiáról (Science and Technology Act 1965) képezi.
2. A brit kormány 10 éves tudományos, technológiai és innovációs (TTI) politikájának és stratégiájának fő jellemzői:
 - A tudományos kutatás, technológiai fejlesztés és innováció a gazdasági fejlődés és a globális versenyben való helytállás egyik fő hajtóereje. A piacorientált fejlesztések, innováció és tudástranszfer fontossága és támogatása erőteljes hangsúlyt kap.
 - Célul tűzi ki a GDP-arányos ráfordítások növelését (1.9%-ról a GDP 2.5%-ra 2002 és 2014 között), melyen belül a vállalati szféra ráfordításai erőteljesebben kell, hogy növekedjenek,
 - Különös hangsúlyt fordít a nemzetközi vállalatok Egyesült Királyság-beli TTI beruházásainak ösztönzésére,
 - Elismeri a nemzetközi kapcsolatok további fejlesztésének szükségességét.
 - A TTI politika megvalósítását a külpolitikai törekvések és a nemzetközi fejlesztési kötelezettségek szolgálatába is állítja.
 - Tekintettel a brit gazdaságban egyre növekvő súlyú szolgáltatási szektor jelentőségére, növekszik a nem természettudományos-műszaki jellegű 'mindennapi innováció'-nak nevezett tevékenységek ösztönzése például a közigazgatásban, kreatív ágazatokban, bankszektorban és kereskedelemben (beleértve a közbeszerzéseket is).
3. A TTI politikát a törvényhozás szintjén a Parlament mindkét házában tudományos és technológiai bizottság felügyeli és támogatja. A bizottságok és a Parlament munkáját egy külön Parlamenti Tudományos és Technológiai Hivatal (POST) támogatja. A TTI politika és stratégia létrehozásának és megvalósításának brit kormányzati intézményrendszere az elmúlt néhány évben több fontos átalakításon esett át, melyek legfontosabb eleme az Innovációs, Egyetemi és Szakképzési Minisztérium (Department for Innovation, Universities and Skills, DIUS) 2007. júniusi létrehozása.
4. A TTI politika és stratégia kormányzati irányításában, ellenőrzésében és végrehajtásában az Innovációs, Egyetemi és Szakképzési Minisztérium valamint a Pénzügyminisztérium (HM Treasury, HMT) a legfontosabb kormánysszervezetek. Minden egyes tárca létrehozta és közzétette saját TTI stratégiáját.
5. Az alapkutatások finanszírozásában a 7 szakterületi Kutatási Tanács (Research Councils), míg a megvalósítás-közeli innovációs stratégia megvalósításában a Technológiai Stratégiai Tanács (Technology Strategy Board) játszanak kulcsszerepet.
6. Az Egyesült Királyságban a kutatás-fejlesztés és innováció erőteljes költségvetési támogatása mellett növekvő jelentőségű a vállalati források felhasználása. Külön figyelemre érdemes a magántőke bevonását célzó (PPP konstrukciójú) technológiai fejlesztések terve.
7. A brit felfogás szerint a bilaterális kormányközi megállapodások és finanszírozás ideje lejárt (fejlett országokkal mindenképp), ezek súlya és jelentősége rohamosan csökkent az elmúlt 10 évben. Ezek helyét a kutatóhelyi és vállalati együttműködések veszik át. A brit megközelítés fő jellemzője ezen a területen is

pragmatikus és érdekelvű. Kutatóhelyi szinten Magyarország elismert, de a kezdeményezés ritkán jön brit oldalról.

8. TÉT attaséi munkám elmúlt egy évében a kormányzati és tudós társaságokkal való kapcsolatok továbbépítése és bővítése mellett, kezdeményeztem és megkezdtem 5 vezető magyar egyetem és Regionális Egyetemi Tudásközpont intenzív bemutatását potenciális brit partnerintézményeknek. Munkámmal hozzájárultam a Magyarország számára prioritást jelentő Európai Innovációs és Technológiai Intézet (ETI) székhelyének magyar pályázatához a brit álláspont megismerését majd a brit támogatás megszerzését célzó lobbitevékenységhez. Munkám során törekedtem a TÉT és a kereskedelmi-befektetésösztönzési határterületein is TÉT vonatkozású információkkal hozzájárulni a brit potenciális befektetők tájékoztatásához.

9. **Következtetések és javaslatok**

- Az Egyesült Királyság és Magyarország nagyságából fakadóan eltérő nemzetközi súlyt, erőt, befolyást képvisel, ennek következtében a kapcsolatrendszert, ideértve a kutatás-fejlesztési és innovációs kapcsolatokat is, áthatja az aszimmetria, a kapcsolatok fejlesztésében való eltérő érdekelttség.
- A brit és a magyar TTI politika és stratégia kedvező szinergiái és egyes szakterületi prioritások alapját képezhetik a két ország kutatóhelyei közötti együttműködési lehetőségek kölcsönös felmérésének és kiaknázásának.
- Jóllehet a brit stratégia célországai között Magyarország közvetlenül – érthető módon - nem szerepel, de mint az Európai Unió tagja elnyerheti a brit TTI politika és stratégia megvalósításának szereplői figyelmét. Erre tárgyalásaink során az összes szervezetnél nyitottságot tapasztaltunk, melyet erőteljesen támogat a magyar kutatók szakmai elismertsége is az Egyesült Királyságban. A pragmatikus brit felfogást figyelembe véve, annál inkább számíthatunk nyitottságra és fogadókészségre minél konkrétabb és kölcsönös gyakorlati előnyöket kínáló kezdeményezésekkel élünk. A kezdeményezésnek azonban magyar oldalról kell jönnie.
- Az együttműködési lehetőségek és a konkrét brit hajlandóságok felméréséhez azonban szükséges volna, hogy a magyar TTI politika és stratégia prioritásait, szervezetét és az Egyesült Királysággal való együttműködés szándékait, lehetséges szintjeit (parlamentari, kormányzati) és megcélzandó formáit (kölcsönös látogatások, meghívások, előadások stb.) világosan láttatni tudjuk a brit féllel. Ehhez a Külügyminisztérium és az NKTH koncepciója, támogatása és információi elengedhetetlenül szükségesek.
- Korábban javasoltam egy relációs TÉT munkaterv kidolgozását, amely az Egyesült Királyságra vonatkozó koncepciót, terveket, stratégiát és akciókat rögzítené. Ehhez tervezetet készítettem, melynek egyeztetése folyamatban van az NKTH-val.

1. AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG KUTATÁS-FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS RENDSZERÉNEK FŐBB JELLEMZŐI

Az Egyesült Királyság tudományos, technológiai és innovációs politikáját és stratégiáját az 1965-ös Törvény a Tudományról és Technológiáról (Science and Technology Act 1965) kerettörvényen túl egy sor kormánydokumentum jeleníti meg. A dokumentumok összessége 10 éves politikát fogalmaz meg, amelyeket általában évente felülvizsgálunk és újabb dokumentumokat bocsátanak ki, melyek további részleteket bontanak ki, valamint az egyes részterületek, elsősorban a megvalósítás-közeli innováció területén, megvalósítási stratégiáját fogalmazzák meg.

1.1 10 éves TTI politika

A 2004-2014. időszakra szóló, a Pénzügyminisztérium, a Kereskedelmi és Ipari Minisztérium és az Oktatási és Képzési Minisztérium által 2004. júliusában kiadott, a kormány TTI politikáját összegző dokumentum¹, A Tudomány és Innováció Befektetési Keretei 2004-2014, valamint a 2006. márciusában a TTI politika megvalósításának helyzetét felmérő újabb dokumentum², A Tudomány és Innováció Befektetési Keretei 2004-2014: A Következő Lépések összegzett célkitűzései:

- a TTI-re fordított összkiadásokat a 2002-es 1.9%-ról a GDP 2.5%-ra kell növelni,
- a költségvetés kiadásai mellett növekedjék a vállalati és közhasznú szféra partneri szerepe, és kiadásai ériék el a 2002-es 1.25%-ról a GDP 1.7%-át,
- a gyakorlati alkalmazás igényeinek erőteljesebben kell befolyásolniuk az alapkutatási szféra programjait és az innováció révén a tudomány közfinanszírozásának gazdasági hatását maximalizálni kell,
- a főként az alapkutatás finanszírozásában működő 7 Kutatási Tanács hatékonyságát növelni kell, és szükséges az alapkutatási tevékenység eredményességének mérési/értékelési módszereinek kidolgozása,
- az ipar és egyetemek/kutatóhelyek közötti kooperációs kutatás és tudástranszfer ösztönzése és támogatása, annak érdekében, hogy ez felgyorsítsa a kutatási eredmények gyakorlati bevezetését,
- ösztönözni és elősegíteni, hogy tudásintenzív iparágak nemzetközi vállalatai kutató-fejlesztő beruházásokkal és kooperatív kutatási programokkal jelenjenek meg az Egyesült Királyságban,
- A technológiai innovációs stratégia kialakításában és működtetésében a főként a vállalati szféra aktív közreműködésével irányított, 2007-től nem-kormányzati funkciójú, közhasznú szervezet, a Technology Strategy Board fog fontos szerepet játszani,
- a kutatás-fejlesztési adókedvezmény létező rendszerének továbbfejlesztését tervezik további kedvezményeket biztosítva a 200 és 500 fő közötti alkalmazottat foglalkoztató kis- és közepes vállalatoknak.

1.2 Nemzetközi stratégia

A Globális Tudományos és Innovációs Fórum 2006. novemberében publikálta a kormány számára kidolgozott, a nemzetközi kutatás-fejlesztési részvétel stratégiájára

¹ **Science & Innovation Investment Framework 2004-2014, July 2004**
www.hm-treasury.gov.uk/media/95846/spend04_sciencedoc_1_090704.pdf

² **Science & Innovation Investment Framework 2004-2014: Next Steps, March 2006**
www.hm-treasury.gov.uk/media/95846/spend04_sciencedoc_1_090704.pdf

vonatkozó dokumentumot³. Az alapos háttér tanulmányok és elemzések alapján készült dokumentum a következő általános célkitűzésekből indult ki:

- szükséges az Egyesült Királyság kutatási és innovációs nemzetközi kiválósági szerepének megtartása és erősítése nemzetközi kutatási együttműködéssel és nemzetközi kutatás-fejlesztési beruházásoknak az országba vonzása révén,
- a kutatási és innovációs tevékenységet és eredményeket fel kell használni a külpolitika támogatására és a kétoldalú partnerkapcsolatok elősegítésére,
- a nemzetközi fejlesztési célok megvalósítását a tudomány és az innováció eszközeivel is támogatni szükséges.

A dokumentum a következő stratégiai ajánlásokat tette a kormánynak:

- a nemzetközi kutatás-fejlesztési együttműködés célszágaként javasolja a vezető tudományos szerepű országokat (USA, Japán, Svájc, Ausztrália és Kanada, valamint Európai Unió) és azokat a feltörekvő gazdaságokat (Kína, India és Dél-Afrika), amelyekben a K + F kiadások rohamosan növekszenek,
- akadémiai ösztöndíjakkal is szükséges a legkiválóbb külföldi kutatókat az országba vonzani,
- az EU 7 Kutatási Keretprogramjának lehetőségeinek optimális kihasználása érdekében szükséges volna elérni, hogy a keretprogram megvalósításában a brit prioritások és igények kellőképpen megjelenjenek. Szükséges erősíteni a brit részvételt az Eureka programban is,
- együttműködés kialakítása Kínával és Indiával lehetőséget adna kooperatív kutatási és fejlesztési támogatások elnyerésére,
- a UK Trade & Investment szervezet vezető szerepet kell, hogy játsszon az Egyesült Királyság, mint kiemelkedő tudományos és innovációs befektetési célszág multinacionális vállalatoknak való megismertetésében és marketingjében,
- a brit Külügyminisztérium külföldön működő tudományos és innovációs hálózatát (FCO SIN) össz-kormányzati támogatásban kell részesíteni az innovációpolitika képviselője, az információgyűjtés és a szélesebb közvélemény formálása érdekében.
- szükséges, hogy a brit tudományos és innovációs tevékenység erősségeit és nemzetközi fellépését egységesen és átfogóan ismertető kommunikációs eszközöket és formákat alakítsanak ki.

1.3 Technológiai innovációs stratégia

A 2004-ben létrehozott, majd 2007. július óta a DIUS irányítása alatt működő közhasznú szervezetté átalakított Technológiai Stratégiai Tanács (TSB) fontos szerepet játszik a technológiai innovációs stratégia kialakításában és végrehajtásában⁴. A stratégia fő célkitűzései:

- a brit fejlesztési tevékenység és ipar adottságait tekintetbe véve 7 technológiai területet választottak ki, melyekre az erőforrásokat koncentrálni érdemes:

³ Global Science and Innovation Forum: A Strategy for International Engagement in Research and Development

www.dti.gov.uk/science/uk-intl-engagement/gisif/index.html

⁴ Technology Strategy – Annual Report 2006, Technology Strategy Board

<http://www.berr.gov.uk/files/file34882.pdf>

Technology Strategy Board - honlap

<http://www.innovateuk.org>

- korszerű új anyagok
 - élettudományok és egészségügy,
 - gépipari tervezés és gyártás,
 - elektronika és fotonika,
 - új energetikai technológiák (különös tekintettel a széndioxid-kibocsátás csökkentésére),
 - információs és kommunikációs technológiák,
 - fenntartható termelés és fogyasztás.
- a brit gazdaság átalakításának folytatása a magas hozzáadott értéket és tudásalapú technológiákat képviselő tervezés, gyártás és szolgáltatások elősegítésével,
 - a nemzetközi versenyben való részvétel fokozása,
 - az Egyesült Királyságban a külföldi befektetések növelése,
 - a kormány közbeszerzési stratégiájának átalakítása úgy, hogy az húzóerőt jelentsen a vállalati innováció számára és előnyben részesítse az innovatív új termékek és szolgáltatások beszerzését.

A technológiai innovációs stratégia tevékenységi és eszközrendszere:

- Innovációs platformok: integráló és hídképző funkció kormánysszervezetek, kutatás és ipar, valamint különböző befektetési források között gazdaságilag és társadalmilag kiemelkedő fontosságú területeken (intelligens közlekedési/szállítási platform és elektronikai hálózatok biztonsága platform).
- A kiválasztott technológiai területek stratégiáinak kidolgozása
- Technológiai programok
 - Közös kutatási projektek kutatóhelyek és ipar között (mintegy 600 projekt 2004. óta)
 - Tudástranzfer hálózatok létrehozása és működtetése
- Új technológiák : vállalatok bekapcsolódása a piaci sikert ígérő kutatások korai szakaszába.
- Az energetikai fejlesztések felgyorsítása érdekében 2008. elején létrehozták az Energetikai Technológiák Intézetét (Energy Technologies Institute, ETI)⁵, mely a kormányzat és vállalatok közös vállalkozásaként (egyfajta PPP konstrukcióban) működik. Az ETI várható költségvetése GBP600 millió és GBP1 milliárd közötti összeg lesz 10 évre, melyből az ipar hozzájárulásával egyező, de maximum GBP500 millió összeget a költségvetés fedez. Az ETI alapító tagjai a Shell, a British Petroleum, a Rolls-Royce, az E.ON UK, az EdF Energy és a Caterpillar, kormányzati tagként a BERR, DIUS, a TSB és a Mérnöki és Fizikai Tudományok Kutatási Tanácsa (EPSRC) vesz részt.

1.4 Újabb ajánlások és súlypontok

A kutatás-fejlesztési és innovációs politika és stratégia megvalósításának felülvizsgálata és finomhangolása érdekében 2007. októberében és 2008. márciusában 2 újabb fontos dokumentumban⁶ összegezte a brit kormány a további teendőket. A 2004-2014 közötti

⁵ <http://www.energytechnologies.co.uk/>

⁶ Sainsbury Review of Science and Innovation: The race to the top, October 2007
http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/sainsbury_review/sainsbury_index.cfm
 Innovation Nation – White Paper, March 2008
<http://www.dius.gov.uk/publications/ScienceInnovation.pdf>

évekre szóló politikát és stratégiát kiegészítő legjelentősebb új ajánlások és súlypontok a következők:

- Az innovációs tevékenységet és erőforrásokat a versenyképes/élenjáró brit ágazatokra valamint a jövő technológiáira kell koncentrálni,
- Növelni kell a tudásintenzív kisvállalatok rendelkezésére álló finanszírozási forrásokat,
- Ki kell szélesíteni az innováció nemzeti rendszerét és az abban résztvevők körét: 'mindennapi innováció' (kreatív ágazatok, bankszektor, szolgáltatások, közigazgatás és kereskedelem, beleértve a közbeszerzéseket is), tudás- és technológiatranszfer.
- Fokozni kell a nemzetközi együttműködést, az Egyesült Királyságba kell vonzani kiemelkedő kutatókat nemzetközi ösztöndíjrendszer révén,
- A kisvállalati kutatási kezdeményezés (Small Business Research Initiative) felülvizsgálata és megújítása szükséges
- A piaci igény vezérelte innovációs szemléletet támogatni szükséges,
- Az innovációbarát jogi szabályozási környezetet tovább kell javítani
- Növelni kell a tudományos, technológiai, mérnöktudományi és matematikai képzés vonzerejét, színvonalát és kibocsátó-képességét,
- A brit innovációs tevékenység és rendszer elemzésére és politikájának alakítására létrehoznak egy Innovációs Kutató Központot.

1.5 Finanszírozás

Az Egyesült Királyság kutatás-fejlesztési és innovációs költségvetési forrásainak, az egészében mintegy GBP5 milliárd (2006-07), majd GBP5.3 milliárd (2007-08) éves összeg jelentős része, GBP3.5 milliárd a tudományos költségvetés, amelyet a DIUS kezel. A tudományos és innovációs költségvetés a 2008 – 2011 közötti időszakban mintegy GBP6.2 milliárdra nő. A tudományos költségvetés több mint 90%-át a Tudományos Tanácsok használják fel, döntően pályázati alapon projektfinanszírozásra, valamint néhány esetben saját kutatóintézeteik finanszírozására és ösztöndíjakra. A további költségvetési források jelentős részét a szintén DIUS kezelésében levő innovációs költségvetési tétel terhére használják fel a Technológiai Stratégiai Tanács (TSB) pályázati alapú projektfinanszírozására. A TSB programjainak finanszírozására további források a Kutatási Tanácsoktól, valamint a Regionális Fejlesztési Ügynökségektől származnak.

A különböző tárcák kutatás-fejlesztési és innovációs programjainak finanszírozására a tárcák költségvetésében szereplő tételek szolgálnak. A tárcaprogramok keretében is nyílt pályázati felhívások keretében ítélik oda a forrásokat.

A brit kutatás-fejlesztési és különösen a technológiafejlesztési innovációs programokban egyre növekvő szerepet tölt be a vállalati és közhasznú valamint alapítványi anyagi források bevonása. Ennek kiemelkedő példája a Technológiai Stratégiai Tanács szervezésében folyó Tudástranszfer Partner (Knowledge Transfer Partnerships) program, mely vállalati kezdeményezésű és jelentős vállalati finanszírozású projektekhez biztosít támogatást. Az Energetikai Technológiák Intézetének létrehozása pedig a technológiai fejlesztések PPP-elvű finanszírozását vezeti be.

1.6 Végrehajtás és felülvizsgálat

A TTI politika és stratégia kormányzati irányításának, ellenőrzésének és végrehajtásának fő feladatai az Innovációs, Egyetemi és Szakképzési Minisztérium (DIUS) és a Pénzügyminisztérium felelősségi körébe esnek, melyekkel a gazdasági és ipari tárca (Üzleti, Vállalati és Szabályozási Reform Minisztérium [Business, Enterprise and Regulatory Reform, BERR]) együttműködik. A 10 éves TTI politikát és annak végrehajtását évente ellenőrzik és felülvizsgálják és a jelentést közzéteszik.

Minden egyes tárca létrehozta és közzétette saját TTI stratégiáját. A DIUS a tárcák TTI stratégiáját és annak végrehajtását időszakonként ellenőrzi és jelentését megvitatás után közzéteszi.

1.7 Fő intézményi keretek

Az Egyesült Királyságban a kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenység intézményi keretei meglehetősen komplexek: a törvényhozás, a kormányzat és annak tanácsadói szervezetei, valamint a kutatóhelyek, nonprofit magánszervezetek és tudós társaságok egymáshoz kapcsolódását a mellékletben csatolt szervezeti ábra és a szervezetek rövid ismertetése mutatja be.

A kutatás-fejlesztés és innováció legfőbb kormányzati szervezete az Innovációs, Egyetemi és Szakképzési Minisztérium (Department for Innovation, Universities and Skills, DIUS).

A brit hagyományoknak és kormányzati gyakorlatnak megfelelően a változó és új feladatok és célkitűzések megvalósítására a kutatás-fejlesztés és innováció területén is gyakran új testületeket és szervezeteket hoznak létre, melyek között a feladatmegosztás és koordináció - számos szereplő szerint is - problematikus és nem látszik zökkenőmentesnek.

2. JELENTŐSEBB K + F + I ESEMÉNYEK AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁGBAN

Az Egyesült Királyságban a kutatás-fejlesztés és innováció növekvő fontosságának megfelelően az utóbbi néhány évben jelentősen megnőtt az innovációs politikával és a megvalósítás stratégiájával, valamint az azokban érintett szervezetek szerepét és egyben az eredményeket bemutató rendezvények száma. Az Egyesült Királyságban rendezett óriási számú rendezvényből itt csak néhány jelentősebbet emelünk ki.

- **Innovate 07**
'From Mind to Market' Conference and Exhibition
Rendező: Technology Strategy Board
2007. november, London
- **Why Manufacturing Matters**
Sir John Rose, Rolls-Royce előadása és vita
Annual Dennis Gabor Lecture
Rendező: Imperial College
2007. november, London
- **University/Industry Collaboration Forum**
Rendező: National Endowment for Science, Technology and Arts (NESTA)
2007. november
- **The Race to the Top – The Sainsbury Review**
Presentation and Debate
Rendező: Foundation for Science and Technology
2007. december, London

- **Knowledge Transfer Partnerships Awards Ceremony and Exhibition**
Rendező: NESTA
2007. március, London
- **The Innovation Edge Conference and Exhibition**
Rendező: NESTA
2008. május, London
- **Annual UKRO Conference EU FP7 programok konferenciája**
Rendező: UKRO, UK Research Office, Brüsszel
2008. június, Loughborough
- **Newton International Fellowships Scheme Nemzetközi posztdoktori ösztöndíjrendszer meghírdetése**
Rendezők: The Royal Society, The Royal Academy of Engineering, British Academy, Research Councils UK
2008. június, London

Számos regionális szervezet, egyetem és szakmai szövetség, valamint közhasznú szervezet is rendszeresen szervez konferenciákat és szemináriumokat részben a kutatás-fejlesztés és innováció általános stratégiai és szervezeti kérdéseinek megvitatására, részben pedig egy-egy szűkebb szakterület eredményeinek vagy éppen az innováció közvetett hatásainak (társadalmi, környezetvédelmi, oktatási) bemutatására. Ezek egyben a brit politikai szerves részét képező konzultációs folyamat elemeként a különböző nézeteket is felszínre hozva hasznosan szolgálják a civil társadalom és a kormányzat dialógusát is. Külön kiemelésre érdemes a Technology Strategy Board irányítása alatt működő Knowledge Transfer Networks 22 szakterületi szervezetének számos virtuális és tényleges rendezvénye, amelyek az egyetemek és az üzleti világ közötti tudástranszfert szolgálják.

3. AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG KÉTOLDALÚ ÉS MULTILATERÁLIS TÉT KAPCSOLATAI

Az Egyesült Királyságban az elmúlt évtized a kormányközi bilaterális TÉT (gyakran oktatási és kulturális területekkel is összekapcsolt) megállapodások létrehozásának és működtetésének meredek zuhanását hozta. A brit kormányzati felfogás szerint a politikai és adminisztratív korlátok lebontása, a nemzetközi keretek bővülése és nyitottá válása és nem utolsósorban az intézmények és kutatók közötti közvetlen kapcsolatok és kommunikációs lehetőségek fejlődése a kormányzati kezdeményezéseket ezen a területen ma már kevésbé indokolják. Az egyes országok tudományos intézményei és kutatási szervezetei közötti célorientált hosszabb vagy rövidebb távú együttműködések és közös pályázataik megfelelően és nagyobb hatékonysággal szolgálják az együttműködést és az integrációt, mint a kormányközi bilaterális TÉT megállapodások. Ennek az elvnek és gyakorlatnak megfelelően tudomásunk szerint több brit tudományos szervezet, például a Royal Society és a Wellcome Trust, folytat több országgal is bilaterálisnak nevezhető együttműködést, amelynek keretében projekteket finanszíroznak illetve kutatócserét és ösztöndíjakat biztosítanak.

A DIUS Government Office for Science szervezeti egysége, valamint elődje a DTI szervezetében, amely a kétoldalú TÉT megállapodások kezelője, nyilvántartása 39 országgal kötött TÉT megállapodást tartalmaz, melyek többsége az 1980-as években

vagy az 1990-es évtized elején keletkezett és a legtöbb már lejárt, vagy érdemi tartalommal évek óta nem töltik ki. A közép-kelet-európai térség országai közül Magyarország (1987 [!]), Bulgária (1991), Csehország (1990), Lengyelország (1978) és Románia (1978) valamint viszonylag frissként Észtország (1996), Lettország (1996), Litvánia (1996) és Jugoszlávia (2002) szerepel a listán.

Az Egyesült Királyság aktívan részt vesz a multilaterális Tét együttműködésekben, és azoknak a lehetőségeit és forrásait saját kutatási szervezetei részére is ismertté és megközelíthetővé teszi. Az Európai Unió K+F+I és az EURATOM programjain kívül részt vesz a CERN, a NATO és az Unesco programjaiban is. A nemzetközi multilaterális együttműködés kormányzati koordinátora a DIUS és egyes esetekben (pl. Eureka) a Technology Strategy Board.

4. AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG ÉS AZ EU K + F + I KAPCSOLATAI

Az Egyesült Királyság általános EU politikájával egyezően a kormány elkötelezett az uniós K + F + I tevékenység iránt is, de markánsan képviseli az általános brit külpolitikai célkitűzéseket ezen a téren is: a brit gazdasági és üzleti érdekek támogatása a nyitott, növekvő és versenyelvű globális gazdaság, tudomány és innováció valamint a biztonságos energiaellátás keretei között. Ennek megfelelően a brit kormány az Európai Unió K + F + I fórumain érték- és érdekelvűen lép fel, igyekszik érvényesíteni a brit prioritásokat és azokat a kezdeményezéseket támogatja, amelyek egyértelműen többletértéket jelentenek a közösségi kutatás-fejlesztés és innováció számára. Erre jó példa az Európai Technológiai Intézettel kapcsolatos kezdetben erősen szkeptikus, a ráfordítások és a várható eredmény optimalizálását igénylő, brit álláspont.

A brit kormány igyekszik elérni a K + F + I területein is a brüsszeli bürokrácia és a pályázati folyamatok egyszerűsítését.

A brit egyetemek és kutatóintézetek rendkívül sikeresek az EU K + F + I pályázatain, míg a vállalati pályázók valamivel kevésbé és ezen a téren jelentős előrelépést várnak a 7. KP időszakában.

Az Egyesült Királyság kormánya erőteljes információs és tanácsadói támogatást nyújt a brit kutatóintézeteknek és vállalatoknak az Európai Unió K + F + I pályázati lehetőségek megismeréséhez és a nemzetközi partnerkereséshez. A potenciális brit pályázókat a brüsszeli UKRO, UK Research Office (www.ukro.ac.uk) és az EU 7.KP-nek szentelt internetes honlap (www.fp7uk.dti.gov.uk) látja el információval és testreszabott tanácsokkal. Az UKRO évente konferenciát rendez az Egyesült Királyságban a legfrissebb uniós K + F + I fejlemények ismertetésére és megvitatására.

5. AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG ÉS MAGYARORSZÁG K + F + I KAPCSOLATAI

Az Egyesült Királyság kétoldalú és multilaterális kapcsolatai utóbbi években érvényesülő tendenciáiról a fenti 3. pontban írottak fényében is érthető, hogy a két ország kutatás-fejlesztési és innovációs kapcsolatai mára jórészt a tudományos intézetek, egyetemek és más kutatóhelyek közötti közvetlen együttműködés területére helyeződtek át. Ezek kialakítására a különböző szakmai fórumok és az Európai Unió programjai kiváló kommunikációs csatornákat kínálnak. Az 1987-ben aláírt bilaterális megállapodás mára kiüresedett, melyhez a British Council szerepének (és forrásainak) változása is hozzájárult.

Ugyanakkor az is jól látható, hogy a két ország eltérő mérete és nemzetközi súlya, valamint a brit TTI politika és stratégia fő célkitűzései miatt (célországok, K+F beruházások vonzása az Egyesült Királyságba) nem könnyű feladat a brit figyelem és együttműködési szándék általánosságban való felkeltése. A konkrét kutatási programok feladataihoz való partnerkeresés és a magyar fél kezdeményezése azonban sok esetben célravezető lehet. Ezek sikerét erőteljesen támogathatja a magyar kutatók szakmai elismertsége is az Egyesült Királyságban.

Néhány példa a magyar-brit kutatás-fejlesztési együttműködésre, melyek gyakran kapcsolódnak egyetemi képzéshez, oktató- és diákcsera programokhoz is:

- Szegedi Tudományegyetem – Cambridge University
Kezdeményezésünk eredményeként kialakulóban levő kapcsolat a K + F, oktatócsere és PhD képzés valószínű területein.
- Semmelweis Egyetem – Durham University
Egészségügyi vezetők posztgraduális képzési programja.
- Semmelweis Egyetem - University of Southampton
Tudományos és képzési megállapodás.
- Semmelweis Egyetem – University of Sunderland
Erasmus együttműködés.
ELTE – University of Bristol
Tudományos együttműködési megállapodás.
- ELTE – 10 brit egyetem
Erasmus együttműködés
- MTA – Royal Society of Edinburgh
Tudományos együttműködési megállapodás: tanulmányutak, ösztöndíjak, közös kutatási programok.
- A Nanotudományi Kiválósági Központok Magyar Hálózata
Az EU FP6 keretében az MTA Kémiai Kutatóközpont koordinálta programban az University of Newcastle-upon-Tyne is részt vesz partnerként.
- Wellcome Trust: a közhasznú alapítvány International Senior Research Fellowship programja keretében 11 kiemelkedő magyar élettudományi-orvosi kutatót támogat 5 éven át.
- BME – Imperial College
ATHENS Network hallgatói projekt együttműködés. Magyar vendégoktatók részvétele a képzésben.
- BME – Corvinus Egyetem – Nottingham Trent University
Ingatlanbecslő közös képzés.
- BME – Heriot-Watt University
MBA képzés

6. A TÉT ATTASÉ TEVÉKENYSÉGE

A közel másfél éve folyó, elsősorban a brit kormányzati és tudós társaságokkal, valamint szakmai szövetségekkel való kapcsolatépítő és bővítő munka eredményeként ma jó áttekintő képünk van a folyamatosan zajló változások ellenére is az Egyesült Királyság tudományos, technológiai és innovációs (TTI) politikájáról és stratégiájáról és az annak kialakításában és végrehajtásában kulcs-szerepet játszó intézményekről, valamint az alkalmazott eszközökről és módszerekről. Kapcsolatrendszerünk működő és hatékony. 2007. elején csatlakoztam a Londonban dolgozó TÉT attasék szervezetéhez, a London Diplomatic Science Club-hoz, mely a sokoldalú szakmai kapcsolatok és információcsere hasznos fóruma.

Kezdeményeztem és megkezdtem 5 vezető magyar egyetem és Regionális Egyetemi Tudásközpont (BME, SOTE, SZTE, ELTE, DTE) intenzív bemutatását potenciális brit partnerintézményeknek, elsősorban egyetemeknek. Ennek a munkának a keretében megszerveztünk Cambridge-ben egy tárgyalássorozatot a Szegedi Tudományegyetem és a Cambridge University vezetői között, melynek eredményeként kutatási és oktatási együttműködés alakulhat ki.

Hasonló céllal további levelezés, megbeszélések és előkészítő egyeztetések folynak több brit egyetemmel és a Universities UK szervezettel.

Munkámmal hozzájárultam a Magyarország számára prioritást jelentő Európai Innovációs és Technológiai Intézet (ETI) székhelyének magyar pályázatához a brit álláspont megismerését majd a brit támogatás megszerzését célzó sokoldalú és összetett lobbitevékenységhez. A brit támogatást megszereztük.

A kapcsolatrendszernek köszönhetően gyakran van alkalmam konferenciákon, szemináriumokon és műhelybeszélgetéseken is részt venni, melyek az információforrások és a kapcsolatrendszer bővítéséhez elengedhetetlenek. Bekapcsolódtam a brit technológiai innovációs stratégia megvalósításának egyik fontos eszközét jelentő tudástranzfer hálózatokba (Knowledge Transfer Networks, KTN) mint megfigyelő. A hálózat 22 szakmai terület összesen mintegy 13,000 szakembere virtuális térben megvalósuló fórumaiból áll, melyek mindegyike szakterületi híreket, partnerkereső lehetőségeket kínál és rendezvényeket szervez. Az ezekből származó információkat, elsősorban partnerkereső felhívásokat rendszeresen elküldöm a megfelelő hazai kutatóhelyeknek.

Folytattam az Egyesült Királyságban élő magyar kutatók megkeresését, hogy szükség és lehetőség szerint bekapcsolhassuk őket a magyar-brit TÉT kapcsolatok fejlesztésébe és eseményeibe. Ezidáig, elsősorban az élettudományi, matematikai és kémiai területeken, mintegy 40 magyar kutatóval vettem fel a kapcsolatot, melyet általában nagy örömmel fogadtak.

A magyar tudomány és tudományos eredmények szélesebb körű megismertetése érdekében a Magyar Kulturális Központ és a Brit-Magyar Baráti Társaság javaslatomra programjába illesztette magyar tudósok genetikáról illetve gyógyszerbiztonságról szóló előadását. További hasonló előadások előkészítése folyik.

Munkám során törekedtem a TÉT és a kereskedelmi-befektetésösztönzési határterületein is TÉT vonatkozású információkkal hozzájárulni a brit potenciális befektetők tájékoztatásához. A TÉT területre vonatkozó információkat volt módom adni biotechnológiai, gyógyszeripari, gyógyászati, energetikai és környezetvédelmi

területeken a potenciális brit befektetőknek. A Kereskedelmi Szolgálattal együttműködve tervezzük, hogy a 2008. őszére ütemezett (Birmingham és Glasgow) magyar kereskedelemfejlesztési események TÉT tartalmat is kapjanak.

Folytattam a brit Parlament Alsóháza 2207-es kezdeményezésének segítségét, mely a PITCOM (Parliamentary IT Committee), a törvényhozás és az ipar közötti információs csatorna tapasztalatainak a Magyar Országgyűlésnek való átadására vonatkozik. A PITCOM az összes parlamenti pártot képviselő politikusokból, egyetemi és kutatóintézeti szakemberekből, valamint vállalati képviselőkől álló, a parlamenti munkát támogató szakmai fórum és hangsúlyozottan nem lobbiszervezet. A brit és a magyar oldal közötti információáramlást és kommunikációt több esetben elősegítettem.

A nagykövetség általános munkamegosztásában a magyar és brit érdeklődő vállalatok információs kéréseit teljesítettem oktatási, környezetvédelmi és információtechnológiai területeken. Ad hoc helyettesként a brüsszeli Mezőgazdasági és Halászati Tanács, a Környezetvédelmi Tanács, valamint a Közlekedési Tanács ülését megelőző, a brit állaspontról tájékoztató EU27 üléseken többször részt vettem.

7. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

- 7.1 Az Egyesült Királyság és Magyarország nagyságából fakadóan eltérő nemzetközi súlyt, erőt és befolyást képvisel, ennek következtében a kapcsolatrendszer, ideértve a kutatás-fejlesztési és innovációs kapcsolatokat is, áthatja az aszimmetria, a kapcsolatok fejlesztésében való eltérő érdekelttség.
- 7.2 A brit TTI politikával és stratégiával a magyar innovációs politika és stratégia kedvező szinergiákat mutat, amelyek alapul szolgálhatnak a két ország közötti együttműködési lehetőségek kölcsönös felmérésének és kiaknázásának. A szakterületi prioritások is kedvező egyezéseket mutatnak (pl. élettudományok és biotechnológia, információs és kommunikációs technológiák, anyagtudományok, környezetvédelem). Mindkét ország céljai között szerepel a tudásalapú, magas szellemi értéket képviselő K +F beruházások vonzása, de ez kevésbé érdekütközés, mint vállalati szinten lehetőség.
- 7.3 Jóllehet a brit stratégia célországai között Magyarország közvetlenül – érthető módon - nem szerepel, de mint az Európai Unió tagja elnyerheti a brit TTI politika és stratégia megvalósításának szereplői figyelmét. Erre tárgyalásaink során az összes szervezetnél általános nyitottságot tapasztaltunk, melyet erőteljesen támogat a magyar kutatók szakmai elismertsége is az Egyesült Királyságban.
- 7.4 Az együttműködési lehetőségek és a konkrét brit hajlandóságok felméréséhez azonban szükséges volna, hogy a magyar TTI politika és stratégia prioritásait, szervezetét és az Egyesült Királysággal való együttműködési szándékainkat, lehetséges szintjeit (parlamenti, kormányzati) és megcélzandó formáit (kölcsönös látogatások, meghívások, előadások stb.) világosan láttatni tudjuk a brit féllel. Ehhez a Külügyminisztérium és az NKTH koncepciója, támogatása és információi elengedhetetlenül szükségesek. A pragmatikus brit felfogást figyelembe véve, annál inkább számíthatunk nyitottságra és fogadókészségre minél konkrétabb és kölcsönös gyakorlati előnyöket kínáló kezdeményezésekkel élünk.
- 7.5 Korábban javasoltam egy 1 – 2 évre szóló relációs TÉT munkaterv kidolgozását, amely az Egyesült Királyságra vonatkozó koncepciót, terveket, stratégiát és akciókat rögzítené. Ehhez tervezetet készítettem, melynek egyeztetése folyamatban van az NKTH-val.

Ha erre az NKTH-n kívül néhány jól kiválasztott főszereplő és főszereplő-típus (pl. szakszövetség, RET, innovációs központ, egyetemi innovációs technológia központ stb.) közreműködésével kerülhetne sor, a munkaterv konkrétumai és a jól kiválasztott szereplők bemutatása jól szolgálhatná a brit szereplők gyakorlatias igényeit is, valamint egyaránt lehetőséget adna a felülről és alulról építkező kapcsolatok fejlesztésére is.

London, 2008. június 20.

Készítette: Magócsi László Tét attasé
Látta: Breuer Klára elsőbeosztott
Jóváhagyta: Czákó Borbála nagykövet